

A BUK KAI PAULO RA APOSTOLO TADAV RA TARAI EPESO

---

1 ¹Paulo, ra apostolo kai Kristo Iesu ta ra mamainga kai God, tadav ra umana tena gomgom dia ki Epeso, ma tadav diat ra umana tena nurnur tai Kristo Iesu: ²A varmari tadav avat ma ra malmal tai God Tama i dat ma ra Luluai Iesu Kristo.

A umana varvadoan tai Kristo

³Da pite pa ra God ma Tama i kada Luluai Iesu Kristo, nina i tar vadoane dat ma ra lavur varvadoan na tulungen par marama ra bala na bakut tai Kristo; ⁴vada i ga pilak pa dat tana amana, ba pa di ga ti vaki boko ra rakarakan a gunagunan, upi dat a gomgom vurakit ma pa ta ik a dur ta dat ta ra luaina matana, ⁵i ga tar tibe value dat ta ra varmari ure mule tai Iesu Kristo iat upi ra kini na bartamana, vada ra, bo na varkurai i kana mamainga, ⁶upi ra pite varpa tadav ra minamar i kana varmari, nina i ga mari dat me ure ra Vakak; ⁷nina da vatur vake tana ra varvalaun ure ra gapuna, a punpun vue ai kada lavur varpam, da ra pepeal bo na magit ta kana varmari, ⁸nam i tar vapealane tadav dat ta ra kabinana, ma ta ra lavur minatoto par, ⁹tago i tar vakabara dat ure ra magit na pidik ta kana mamainga, da kana bo na varkurai, nina i ga nuk ot pa ia tana iat mulai, ¹⁰upi ta ra mangana varkurai, ba i tar ot muka ra lavur tataun, upi na varurue ra lavur magit par tai Kristo, a lavur magit arama ra bala na bakut, ma ra lavur magit bula ra pia; ¹¹tana iat mulai, iau biti, tai nina bula di vaki dat da ra tiniba di kale, ma i tar tibe value dat varogop ma ra nuknuk i papait ra lavur magit par me da ra varkurai i kana mamainga iat; ¹²upi dat a laun upi ra pite varpa tadav kana minamar, avet ave ga nurnur lua tai Kristo; ¹³nina avat bula ava tar nurnur tana, ba ava ga valongore ra tinata ure ra dovotina, ra bo na varveai ure kavava varvalaun, ma tai nina ba ava tar nurnur tana, di tar nim vakilang avat ma ra Takodo na Tulungen, nina di ga vatading

tar ia, ¹⁴nina ba ra vuvung varirap ure kada tiniba, tuk tar namana ba da valaun pa diat, ba God iat i kale diat, upi ra pite varpa tadav kana minamar.

A niaring kai Paulo

¹⁵Kari iau bula, ba iau ga valongore ure kavava nurnur tai ra Luluai Iesu, ma kavava varmari tadav ra lavur tena gomgom par, ¹⁶pa iau ngo ma ra pite varpa ure avat, ma iau vatavatang avat ta kaugu lavur niaring, ¹⁷upi ra God kai kada Luluai Iesu Kristo, ra Tama i ra minamar, na tul tar ra tulungen na kabinana ta vavat, ma ra tulungen na vavaarikai ta ra minatoto tana; ¹⁸ba na kapa ra kiau na mata i ra tulungea i vavat, upi avat a nunure ba ava ra kini nunur ta kana nioro, ma ava ra pepeal bo na magit ta ra minamar i kana tiniba ta diat ra lavur tena gomgom, ¹⁹ma ba i ngalangala na kaia ra dekdekina tadav dat, da tar nurnur, da nam ra papalum ta ra dekdek i kana niongor, ²⁰nina i ga pait ot pa ia tai Kristo, ba i ga vatut pa mule kan ra minat, ma i ga vaki ia ta ra limana tuna arama ra bala na bakut, ²¹arama liu kakit ta diat ra lavur tena varkurai, ma ra lavur varkurai, ma ra lavur dekdek, ma ra lavur luluai, ma ra lavur iang par di vatang diat, vakir ta go ra lavur tataun uka, ta nam bula namur boko; ²²ma i tar vamolo tar ra lavur magit ta ra vavai ra ura kauna, ma i ga tul tar ia upi na ula pa ta ra lavur magit par ta ra ekelesia, ²³nina ba ra pakana iat, a varkoroi kai nina i kor ta ra lavur magit par ta ra rakarakan a gunagunan.

Kan ra minat up! ra nilaun

2 ¹Ma i tar valaun pa avat, ba ava ga mat ure kavava lavur nirara ma kavava lavur varpam, ²nina ba amana ava ga tar vanavana tana da ra mangamangana ta go ra rakarakan a gunagunan, varogop ma ra luluai i ra dekdek ta ra lao, ma ra tulungen nina i papalum go gori ta diat ra lavur natu i ra varpam; ³ma amana dat par da ga ki varurung ma diat ta ra lavur bilak na mamainga ta ra palapaka i dat, da ga pait ot pa ra lavur mamainga ta ra palapaka i dat ma ra nuknuk i dat, ma ta kada kini vakuku dat bula ra umana natu i ra kankan varogop diat ta ra na; ⁴ma God, nina i vapealane ra bala na varmari, ure kana ngala na varmari ba i ga mari dat me, ⁵i tar valaun varurungane pa dat mulai ma Kristo, ba da ga mat boko ta ra varpam (ta ra varmari di tar valaun pa avat), ⁶ma i tar vatut varurungane pa dat me, ma i tar vaki varurungane dat me ta ra bala na bakut, tai Kristo Iesu; ⁷Upi ta ra lavur tataun namur na vaarike ra pepeal magit ta kana madu na ninunuk tadav dat tai Kristo Iesu; ⁸tago di tar valaun pa avat ma ra varmari ure ra nurnur; ma avat, pa ava vuna tana; a vartabar ika kai God iat; ⁹vakir ure ra umana papalum, upi koko ta tikai na tibuna pite pa mule. ¹⁰Tago dat par ra kau na limana, i tar

vaki dat tai Kristo Iesu upi ra lavur bo na papalum, nina diat iat ba God i tar vaninare value, upi dat a vanavana ta diat.

Da tikai ka tai Kristo

¹¹Io, avat ra umana Tematana ure ra paka i vavat, diat ta ra pokakikil, nina di pait ia ta ra paka i diat ma ra lima, dia vatang avat ba ra niiba upi ra pokakikil, avat a kodakodop vake go: ¹²ba amana ta nam ra kilala ava ga ki varbaiai ma Kristo, ava ga ki irai kan ra varkurai kai ra Israel, ma ava ga vaira ta ra lavur kunubu na vamading, pa ava vatur vake ra kini nunur ta ra kini ra pia, ma pa ava ga nunure God. ¹³Ma gori, tai Kristo Iesu, avat, ba amana ava ga tur na lao, ava tar kakari maravai ure ra gapu i Kristo. ¹⁴Tago ia iat kada malmal, nina ba i ga pait vakopono ra ivut upi tikai ka, ma i tar rede kopo ra liplip livuan, nina i ga varbaiane dat, ¹⁵i tar kamare vue ra kini na ebar ma ra pakana, ra tinata na varkurai, nina ra lavur vartuluai ta ra lavur togotogo, upi na vakopono ra ivut tana iat mulai, upi dir tika na kalamana tutana ka, ma damana i papait ra malmal, ¹⁶ma upi na vamaram pa dir par tadav God tai tika na palapakana ma ra bolo, tago i tar doko ra kini na ebar tana; ¹⁷ma i ga vana rikai ma i ga ve tar ra malmal ta vavat, ava tar ki na lao, ma ra malmal ta diat, dia tar matatai; ¹⁸tago tana iat i tar tagolo kada nga tadav God ure ra kopono Tulungen. ¹⁹Damana vakir avat a umana vaira mulai ma a umana tematana, ava ki na bartalaina ke ma ra umana tena gomgom, ma ava ki maravut ma diat ta ra kuba i God, ²⁰ma di tar vaki avat ta ra vunapai ra umana apostolo ma ra umana propet; ma Kristo Iesu iat, ia ra ngala na vat ure ra ngu na pal, ma i ngatngat ta diat par; ²¹tai nina ra pal parika ba di tar pakan mal guve i tavua rikai upi ra pal tabu tai ra Luluai; ²²tai nina di ga pait vapetep guve avat bula upi ra kuba i God ure ra Tulungen.

A papalum kai Paulo pire ra umana Tematana

3 ¹Ta ni ra vuna iau Paulo, kai Kristo Iesu, di tar vi iau ure avat ra Tematana, ²ona ava tar valongore ure ra tiniba na varmari nam di ga tul tar ia tagu ure avat; ³ba di ga vaarike vavinar tar ra magit i pidik tagu (da iau tutumu lua ma ra paupau tinata), ⁴ma ona ava luk ia, avat a matoto tana ta kaugu kabinana ta ra magit na pidik ure Kristo; ⁵nam ba ta ra lavur enana taun tarai pa di ga vavinar tar ia tadav ra lavur natu i ra tarai, da di tar vavinar tar ia ta ra umana apostolo gomgom, ma ra lavur propet ta ra Tulungen; ⁶damana iat, ba ra lavur Tematana diat a kakalai maravut, ma diat ra ingaingarina maramaravut ta ra kopono palapakana, ma diat a vatur vake bula ra vamading tai Kristo Iesu ure ra bo na varvai, ⁷nam di ga tibe iau ba ina tultul tana, da ra vartabar na varmari kai God, di ga tul tar ia tagu da ra papalum i ra dekdekina. ⁸Tagu iat di ga tul tar

go ra varmari, ma iau, iau ikilik ta mimir ma nina i ikilik muka ta diat ra lavur tena gomgom par; upi ina ve ra lavur Tematana ta ra peal magit kai Kristo, nina ba pa da nuk ot pa ia; ⁹ma upi ina vakapa ra tarai par ta ra kukurai ra varkurai ure ra magit i pidik, nina ba papa ra vunapai ra vavaki di ga vapidik ia tai God, nina i ga vaki ra lavur magit par; ¹⁰upi ra ekelesia na vateten tar ra vurere na kabinana kai God ta diat ra lavur varkurai ma ra lavur dekdek ta ra lavur langlangun ra bala na bakut, ¹¹da ra kunubu ure ra lavur tataun nam i ga pait ot pa ia tai Kristo Iesu, kada Luluai; ¹²nina da rurung tana, ma i tagolo kada nga, ma da ogogabut ure kada nurnur tana. ¹³Io, iau lul avat, ba koko avat a bilua ta ra lavur magit dia monong iau ure avat, tago ava mamar tana.

A varmari kai Kristo

¹⁴Kari go iau va timtimum tadav Tama, ¹⁵nina ra lavur vuna tarai par, arama ra bala na bakut ma ra pia bula, dia vatur ra iang i diat tana, ¹⁶upi na tul tar ia ta vavat, varogop ma ra pepeal minamarina, ba da vapidikat avat ta ra bala i vavat ma ra dekdek muka ta ra Tulungeana; ¹⁷upi Kristo na ki vatikai ta ra bala i vavat ta ra nurnur; upi avat a okaokor ma avat a tur kadongor ta ra varmari, ¹⁸upi na tale avat ba avat a matoto valar pa varurung ma ra lavur tena gomgom par ba ava la ra tababana, ma ra lolovinana, ma ra maluluvina, ma ra tuluaina, ¹⁹ma upi avat a nunure ra varmari kai Kristo, nam i tur lake muka ra kabinana, ma upi avat a buka ma ra lavur peal magit par tai God.

²⁰Ma tadav nina, i manga pait lake valar pa ra lavur magit par da lul ia, ba da nuk pa ia, varogop ma nam ra dekdek i ra papalum ta ra bala i dat, ²¹a variru na tadav ia ta ra ekelesia ma tai Kristo Iesu ta ra lavur tataun parika, ma pa na mutu. Amen.

A kopono palapaka

4 ¹Io, iau, di tar vi iau ure ra Luluai, iau lul vovo pa avat, ba avat a vanavana da i topa ra varting di ga ting pa avat me, ²ma ra niruva ma ra madu na maukua i vavat, ma ra kini na varvamadudur, ma avat a ki vamadudur vargiline pa avat ma ra varmari; ³avat a ongor upi avat a vatur vake ra kopono ninunuk tai ra Tulungen ta ra vivi na malmal. ⁴Tikai ka ra palapaka, ma tikai ka ra Tulungen, da di tar oro pa avat ta ra kopono kini nunur ta ra varting pire vavat; ⁵tika na Luluai, tika na nurnur, tika na baptaiso, ⁶tika na God ma Tama i ra tarai par, nina i ki arama liu ta diat par, ma livuan ta diat par, ma ta ra bala i diat par. ⁷Ma di tul tar ta dat, tikitikai, ra varmari varogop ma ra valavalar i ra vartabar kai Kristo. ⁸Kari go i tatike:

“Ba i ga vana tutua urama liu, i ga kap vavilavilau ra kini na vilavilau,

Ma i ga tabar diat ra tarai.”

⁹(Ma go kana vinavana tutua, ava bar ra kukuraina? Gon ika, ba i ga kuba lua bula ta ra papar a rakarakan a gunagunan mara iat? ¹⁰Nina i ga kuba, ia kaka nam mulai i ga vana tutua lake ra lavur bala na bakut par, urama liu kakit, upi na vabuka rit ra lavur magit.) ¹¹Ma i ga tul tar ta umana upi diat a apostolo; ma ta ra umana, upi diat a propet; ma ta ra umana, upi diat a tena varveai; ma ta ra umana, upi diat a monamono ma diat a varvarvair; ¹²upi diat a mal ot vakakit pa ra umana tena gomgom, upi ra bibili ta ra papalum upi diat a vaiak pa ra paka i Kristo; ¹³tuk tar namana ka, ba dat par, dat a tadav ra kopono ninunuk ta ra nurnur ma ta ra kabinana ure ra Natu i God, tadav ra tutana i tar ot kana tinavua ma tadav ra valavalar i ra tinavua i ra lavur magit par dia ot rit tai Kristo; ¹⁴upi koko dat mulai da ra umana bul, ba ra lavur vuvu na vartovo i vue vurvurbingitane diat ma i kapkap vurvurbingitane diat, ta ra vartuam kai ra tarai, ma ra mangamangana vavagu, varogop ma ra vakikiu kai ra nirara; ¹⁵ma dat a papait ra dovotina ta ra varmari, upi dat a taiak tar ta ra lavur magit parika, tai nina ba ra ulu i dat, ia nam Kristo; ¹⁶tana iat di tar pakan mal guve ra palapakana, ma di tar vapetep guve ure ra maramaravut i tikatika na palapakana, ma varogop ma ra valavalar i ra papalum kai tikatika na pakana, ra palapaka i taiak upi kana varvapatuan mulai ta ra varmari.

A kalamana nilaun tal Kristo

¹⁷Io, iau tatike go, ma iau varvai dovot tai ra Luluai, ba koko avat a vanavana mulai da ta ra umana ta diat ra Tematana dia vanavana, ma ra mangamangana vakuku ta ra nuknuk i diat, ¹⁸nina di tar vabobotoi ra nuknuk i diat, ma di tar vaire vue diat kan ra nilaun kai God ure ra tobobo i tur ta diat, tago dia vamaliu ra bala i diat; ¹⁹diat, tago pa dia ruva mulai, dia tar tul tar diat upi diat a pait ra lavur magit dia milmilikuan, ma ra lavur magit dia dur, ta ra varbat. ²⁰Ma pa di ga tovo tar Kristo damana ta vavat; ²¹ona i dovotina ba ava tar valongore, ma ava tar vartovo tana, da ra dovotina muka i ki tai Iesu; ²²upi avat a varodo vue ra maulana tutana, nina kai kavava mangamangana lua, nina i marere vanavana da ra lavur bilak na mamainga na varvagu; ²³ma upi da pait vakalamane ra tulungea i ra nuknuk i vavat; ²⁴ma avat a vavauluvai ma ra kalamana tutana, nina di tar vaki ia varogop ma God ta ra mangamangana takodo ma ra mangamangana gomgom i ra dovotina.

²⁵Kari go, avat a vung vue ra vaongo. ma avat par, avat a tatike ra dovotina vargil, tikatikai ma ra talaina; tago dat par da ingaingarina varvargil. ²⁶Avat a kulot, ma koko avat a rara; koko ra matana keake na kuba ma kavava kankan na tur boko; ²⁷ma koko avat a tur are Satan. ²⁸Nam i ga loaloang, koko na long mulai; i boina ka ba na bibili, ma na

pait ika nam i ko ma ra ura limana upi na vatur vake ta magit ma na tabar nam i tangadi. ²⁹Koko ta bilak na tinata na irop ta ra ngie i vavat, nam uka i boina upi ra varvair, upi na maravut ma ra varmari diat dia valongore. ³⁰Ma koko avat a vatakunuan ra Takodo na Tulungen kai God, tai nina di ga nim vakilang avat upi ra bung na varvalaun. ³¹I boina ba avat a vung vue ra mapak na ninunuk kan avat, ma ra kankan, ma ra kulot, ma ra varvareo, ma ra varvul, ma ra vakikiu; ³²ma avat a varmari vargil, na madu vargil ra bala i vavat, avat a nuk vargiliansue vue kavava nirara, vada God, ure Iesu, i tar nuk vue kavavat.

A nilaun ta ra kapa

5 ¹Io, avat a murmur God, da ra umana bul na vakak; ²ma avat a vanavana ma ra varmari, da Kristo bula i ga mari dat, ma i ga tul tar ia iat mulai ure dat, a tinabar ma ra vartabar tadav God, upi ra magit i ang vuvuvul. ³Ma ra ungaunga, ma ra lavur magit i dur, ba ra varbat, koko da vatang ia muka livuan ta vavat, da i topa ra umana tena gomgom; ⁴ma koko tuna ra mangamangana i milmilikuan, ba ra tinata na papaua, ba ra varkulumai, tago ra dari pa i topa ia; ma i manga boina muka ba avat a pite varpa. ⁵Tago ava nunure i dovot go, ba pa ta tena ungaunga, ma pa ta tikai i dur ra maukuana, ma pa ta tena varbat, nina i da ra tena lotu tadav ra tabataba, na vatur vake ta tiniba ta ra varkurai kai Kristo ma God. ⁶Koko ta tutana na vagu pa avat ma ra lavur tinata vakuku; tago a kankan kai God i vana taun diat ra umana natu i ra varongongoi ta ni ra lavur magit. ⁷Ma koko avat a varbete ma diat; ⁸tago amana boko ava ga bobotoi, ma go gori ava talapar ta ra Luluai; avat a vanavana da ra umana natu i ra kapa, ⁹(tago ra vuai ra kapa ia ra lavur bo na mangamangana par ma ra mangamangana takodo par ma ra dovotina par), ¹⁰ma avat a valar puput pa nam ba ra Luluai i gugu tana; ¹¹ma koko avat a varlair varurung ma ra lavur papalum i ra tabobotoi ba pa ta vuai diat, ma i manga kat muka ba avat a pit varuva diat; ¹²tago ia ra magit na vavirvir ba da vatang ika ra lavur magit ba dia papait ive diat. ¹³Ma ra lavur magit par di pit diat ma ra kapa dia vana rikai; tago ra lavur magit di tar al vapange diat, dia kapa muka. ¹⁴Kari i tatike: “Una tavangun, u nam u diadiop, ma una tut kan ra minat, ma Kristo na rarao taun u.”

¹⁵Avat a balaure bulu kavava mangamangana, ma koko ava da ra umana lunga, avat a varogop ma ra umana tena kabinana iat; ¹⁶avat a ongaongor ta ra kilakilala, tago i kaina go ra bungbung. ¹⁷Io, koko avat a papaua, avat a matoto pa ba ava la ra mamainga kai ra Luluai. ¹⁸Ma koko avat a longlong ma ra mome vain, nina ba i vuna ta ra lavur mangamangana vovoloji, avat a buka ma ra Tulungen; ¹⁹avat a tata vargil ma ra lavur kakailai ta ra Buk Tabu ma ra lavur kakailai na lotu ma ra

lavur kakailai na tulungen, avat a kakakailai ma avat a ngunguke tadav ra Luluai ma ra bala i vavat; ²⁰avat a pite varpa vatikai tadav God, ra Tama i dat, ure ra lavur magit par ta ra iang i kada Luluai Kristo.

A kini na tinaulai

²¹Avat a vami vargil ta vavat ta ra ururian i Kristo. ²²A vaden ava tar taulai, avat a vamolo tar avat tadav kavava umana tutana iat, da tadav ra Luluai. ²³Tago ra tutana i tar taulai ia ra ulu i dir ma kana vavina, da Kristo bula ia ra ulu i ra ekelesia; tago ia iat ra tena valaun ure ra palapakana. ²⁴Ma da ra ekelesia i vamolo tar mule tai Kristo, i boina ba ra vaden bula diat a pait ia damana ta kadia umana tutana ta ra lavur magit par. ²⁵A tarai ava tar taulai, avat a mari muka kavava umana taulai, da Kristo bula i ga mari ra ekelesia, ma i ga tul tar ia iat mulai ure; ²⁶upi na vagomgom ia, ma na dalu ia ma ra niu na tava ta ra tinata, ²⁷upi na vaarike tar ia tana mulai a mariringian na ekelesia, ma pa ta pakana dur, ma pa ta pakana bibian tana ba ta magit damana; ma upi na gomgom kakit ma pa ta binilua tana. ²⁸Damana i topa ra tarai ba diat a mari kadia umana taulai vada ra pakapaka i diat iat. Nina ba i mari kana taulai, i mari ia iat mulai; ²⁹tago pa ta tutana i milmilikuane ra pakana iat; i tabatabar ia ka ma i vavamel ia, varogop bula ra Luluai i vamel ra ekelesia; ³⁰tago dat ra umana ingar i ra pakana. ³¹Go i vuna tago ra tutana na vana kan tamana ma nana, ma na ki pire kana taulai; ma damana dir tikai ka. ³²Go ra magit na pidik i ngala tuna; ma iau tatata ka ure Kristo dir ma ra ekelesia. ³³Ma i boina, ba avat par bula, tikitikai, avat a mari kavava umana taulai da ava mari mule avat; ma i boina, ba ra vavina na ru kana tutana.

A umana a bul ma ra tavu i diat

6 ¹A umana bul, avat a torom tadav ra umana tavu i vavat tai ra Luluai; tago i takodo dari. ²Una ru tamam ma nam (ia ra luaina vartuluai ba ta vamading i tur tana), ³upi na boina tam, ma na lolokon kaum nilaun ra pia. ⁴Ma avat, ra umana tama i ra umana bul, koko avat a vangangal ra umana natu i vavat upi ra kankan; avat a vaiak diat ta ra varbalaurai ma ra varpit kai ra Luluai.

A tarai na vilavilau ma ra umana luluai

⁵Avat ra tarai na vilavilau, avat a torom ta diat ra umana luluai ra pia ma ra bunurut ma ra nidadar, ma ra dovot na nuknuk i vavat, da tadav Kristo; ⁶koko ma ra vavataun, da diat dia kaina upi ra varmananai kai ra tarai, da ka ra umana vilavilau kai Kristo, avat a pait ra mamainga kai God ma ra varmari tuna; ⁷avat a torom ma ra tamarigat na mamainga, da tai God ma vakir tai ra tarai; ⁸tago avat a nunure ba ra lavur bo na

magit par ba ta tikai i pait ia, na vatur vake mule nam tai ra Luluai, ba ia ra vilavilau, ba ra tutana tuna. ⁹Ma avat ava luluai, avat a pait bula nam ra lavur magit iat ta diat, ma avat a vung vue ra varvaunungai; avat a nunure ba kadia Luluai ma kavavat bula i ki ra bala na bakut, ma ra tarai dia varogop pirana.

A lavur vargal kai God

¹⁰A mutuaina go a tara na turagu, avat a tur padikat tai ra Luluai, ma tai ra dekdek i kana niuvia. ¹¹Avat a kapkap ra lavur vargal kai God, upi avat a tur bat valar pa ra lavur vakikiu kai Satan. ¹²Tago pa da vartaliur ma ra lavur ebar nina dia palapaka, da vartaliur ma ra lavur varkurai, ma ra lavur dekdek, ma ra lavur luluai dia kure ra tabobotoi i ra rakarakan a gunagunan, ma ra lavur tulungen i ra kaina arama liu. ¹³Kari go avat a vatur vake ra vargal par kai God, upi na tale avat upi avat a ongaongor bat ta ra kaina bung, ma upi avat a tur padikat, tago ava tar pait rit ra lavur magit. ¹⁴Io, avat a tur padikat, ma ra vipit na dovotina na tur ta ra livua i vavat, ma ra ongaongoi na mangamangana takodo na tur ta ra bongobongo i vavat, ¹⁵ma ra pal a kau i ra vaninara ta ra kau i vavat ure ra bo na varveai na malmal; ¹⁶ma go iat, avat a tak pa ra ongaongoi na nurnur, upi avat a pupupun me ra lavur pu na iap kai Satan. ¹⁷Ma avat a tak pa ra kere na varvalaun, ma ra pakat kai ra Tulungen, ia nam ra tinata kai God; ¹⁸avat a araring vatikai ma ra lavur niaring ma ra nilul vaoto tai ra Tulungen, ma avat a monamono tana ma ra niongor ma ra nilul vaoto ure ra lavur tena gomgom, ¹⁹ma ure iau bula, upi da tul tar ra lavur bo na tinata par tagu, upi ina rurung muka ma ra varvai, ba ina vaarike tar ra lavur magit na pidik ta ra bo na varveai, ²⁰nina ba iau a tena varvai ure, ma di tar vi iau ma ra vinau na palariam ure, ma ina rurung ma ra tinata tana, da i topa iau.

A mutuaina tinata na varvagai

²¹Ma upi avat bula, avat a nunure ra lavur magit ure iau, ma kaugu kini, Tikiko, a turagu, iau mari ia tuna, ma ra dovot na tultul tai ra Luluai, na ve vavinar avat ure ra lavur magit par; ²²nina iau tar tul vue tadav avat upi go ra magit iat, ba avat a nunure kaveve kini, ma upi na vanianu pa ra bala i vavat.

²³A malmal tadav ra tara na tura i dat, ma ra varmari varurung ma ra nurnur tai God Tama i dat ma ra Luluai Iesu Kristo. ²⁴A varmari tadav diat par, dia mari vatikene pa kada Luluai Iesu Kristo.^a

^a 6.24 (Di ga tumu ia maro Rom tadav ra tarai Epeso, ma Tikiko i ga kap tar ia.)